

Alfa Partners

**OPINPOLULLA ELÄINAVUSTEISEEN
VALMENNUKSEEN**

Maija Pihkola

Opinnäytetyö

Eläinavusteinen valmentaja - Partners Dog 30 op,

Solution Focused Animal Assisted Therapy (SFAT) -koulutusohjelma

2020

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	1
2. ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY.....	2
2.1. Eläinavusteisesta työskentelystä.....	2
2.2. Määritelmiä ja termejä.....	3
3. KOIRA-AVUSTEINEN TYÖSKENTELY.....	4
3.1. Ammattimainen koira-avusteinen toiminta.....	4
3.2. Lähtökohdat koira-avusteiselle työskentelylle.....	5
3.3. Miksi koira on oivallinen työpari?.....	5
3.4. Leonberginkoira Hulda työparina.....	7
4. KOIRA-AVUSTEISEN VALMENNUKSEN PALVELUPROSESSI.....	9
4.1 Ammattieettiset periaatteet	9
4.2 Ratkaisukeskeisyys.....	10
4.3 Asiakassuhteen luominen.....	11
5. LOPUKSI.....	12

LÄHTEET

1. JOHDANTO

Eläinavusteisen valmentajan opintoni ovat loppusuoralla ja on aika miettiä tulevaisuutta ja mahdollisuuksia työskennellä koira-avusteisesti. Leonberginkoirani Huldin kautta olen ”hurahtanut” koira-avusteiseen valmennukseen ja opiskelun aikana tekemiäni asiakastyöharjoitusten kautta olen saanut vahvistusta, että Huldin mukana olo ohjaustuokioissa tuo uuden positiivisen ulottuvuuden, on vuorovaikutteisempaa ja kaikki osapuolet tuntuvat nauttivan yhteistyöstä. Huldin saama palaute ilon ja hyvän olon tunteen tuojana tekisi Huldasta minulle oivallisen työparin – minä voisin ohjata/valmentaa ja Hulda puolestaan takaisi rauhallisen, lempeän, vuorovaikutteisen ja oppimiselle suotuisan ilmapiirin, jossa viihdytään, on mukava opiskella/keskustella mikä nyt sitten olisikin tavoitteena. Voisin tehdä opetusalan ammattilaisena työtä hyödyntämällä eläinavusteista valmennusta toiminnallisena menetelmänä ja työkaluna Huldaa. Harjoituksia voisin toteuttaa joko Huldin läsnä ollessa tai sitoa aihetta muulla tavoin koiran ympärille. Henkilökohtaisessa opinnäytesuunnitelmassa kirjoitin opintojen alussa, että haluaisin kokeilla oman osaamiseni hyödyntämistä eläinavusteisen valmennuksen tuella joko yrittäjänä, kevytyrittäjyydellä tai vapaaehtoistoiminnan kautta. Minulla on pitkä kokemus eri-ikäisten opettamisesta ja ohjaamisesta sekä erilaisista koulutuspoluista. Eläinavusteiselle ohjaukselle ja valmennukselle on varmasti tilausta eri kouluasteilla, matalan kynnyksen koulutusta/kuntoutusta sekä vanhuksien hoitoa/kuntoutusta järjestävillä organisaatioilla. Opinnäytetyöni tavoitteena onkin pohtia koira-avusteisen työskentelyn vaatimuksia ja edellytyksiä mitä uuden toimijan pitää huomioida koira-avusteista työtä aloittaessaan.

2. ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY

2.1 Eläinavusteisesta työskentelystä

Eläimen mukanaan tuomat hyödyt kasvatus- ja kuntoutustyöhön ovat tulleet tutuiksi myös päättävissä elimissä. Vuodesta 2016 alkaen Kansaneläkelaitoksen (KELA) kuntoutus- ja korvauskäytännöt ovat muuttuneet tarvesidonnaisiksi. Esimerkiksi nuorten ammatillisena kuntoutuksena järjestettäviä palveluita voi hakea myös ilman diagnoosia, jos on 16-29 vuotias ja toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Kuntoutusmuodoista NUOTTI-valmennus, jossa asiakas saa itselleen henkilökohtaisen valmentajan ja valmentaja auttaa suunnittelemaan tulevaisuutta onkin minulle tuttua ammatillisen koulutuksen kautta.

Kansainvälisesti tarkasteltuna eläinavusteisella työllä on jo merkittävä rooli kasvatustyössä ja kuntoutuksessa. Suomessa eläinavusteinen työ on kasvanut suosiotaan juuri monipuolisuutensa ja sen tarjoamien mahdollisuuksien ansiosta. Eläinavusteista työtä toteutetaan yksityisellä kuin julkisellakin sektorilla erilaisissa oppi- ja hoitolaitoksissa, kuntoutusyksiköissä sekä muissa toimipaikoissa. Ammattilaisten koulutustausta on monimuotoinen. Koira voi työskennellä esimerkiksi fysioterapeuttien, toimintaterapeuttien, puheterapeuttien, erityisopettajien, opettajien, psykologien, kuraattorien ja sairaanhoitajien työpareina.

Eläinavusteinen interventio on aina prosessi, johon kuuluu hyvin koulutettu ja työhön soveltuva turvallinen eläin. Eläinavusteinen työskentely voidaan määrittellä ja jaotella eri tavoin. Eläinavusteinen työskentely (AAI eli Animal Assisted Intervention) on yläkäsite, joka pitää sisällään toiminnan eri muodot. Tuttuja käsitteitä ovat eläinavusteinen terapia ja opetus, mutta lähteestä riippuen myös eläinavusteinen sosiaalityö luokitellaan yhdeksi toiminnan muodoksi. Suomessa tehtävä eläinavusteinen työ on laajaa. (Kahilaniemi 2016, 20)

2.2 Määritelmiä ja termejä

Eläinavusteinen toiminta (Animal-Assisted Activity, AAA) ajatellaan usein vapaaehtoistoimintana. Toiminta on motivoivaa, kasvatuksellista, terapeutista tai kuntoutuksellista toimintaa. Ohjaajan tai toimijan tulee olla koulutettu eläinavusteiseen toimintaan ja toiminta pohjautuu spontaanisuuteen ja ilon tuomiseen yksittäisillä vierailuilla erilaisissa hoitokodeissa ja laitoksissa. Vapaaehtoistoimintaa järjestävät esimerkiksi Karvakaverit, Kennelliiton Kaverikoirat ja Halibernit. Eläinavusteisella toiminnalla on tutkimusten mukaan mahdollisuus vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin monellakin tavalla. Eläimen kautta voidaan sanoittaa tunnetiloja, parantaa mielialaa, virkistää muistia sekä aktivoita aivotoimintaa. (Ikäheimo 2015, 10)

Eläinavusteinen terapia (Animal-Assisted Therapy AAT) on tavoitteellista, suunniteltua ja terapeutista interventiota, jossa eläin on osa hoitoprosessia. Toiminnan tarkoituksena on fyysisen, sosiaalisen, emotionaalisen tai kognitiivisen hyvinvoinnin edistäminen. Ohjaaja on terveydenhoitoalan-, sosiaalihuollon tai kasvatustieteen ammattilainen sekä omaa myös eläinavusteisen alan tutkimusta. Myös eläimen tulee olla tehtäväänsä soveltuva. Tosin ei ole olemassa yksiselitteistä testiä, jolla eläimen soveltuvuus tehtävään voidaan todeta. (Ikäheimo 2013, 11; Kahilaniemi 2016, 21)

Eläinavusteinen opetus (Animal-Assisted Education AAE, Animal-Assisted Pedagogy AAP) voi olla eläinavusteista toimintaa tai terapiaa. Eläinavusteista toimintaa voi tehdä eläimen käyttäytymiseen perehtynyt opettaja koulussa. Eläinavusteista terapiaa voi tehdä asianmukaisen koulutuksen saanut (erityis)opettaja useimmiten (erityis)opetuksen luokissa. Eläin voi molemmissa muodoissa olla opettajan oma tai opettajan lisäksi luokassa on eläin oman ohjaajansa kanssa. (Ikäheimo 2013, 11, Kahilaniemi 2016, 21)

Lisäksi yhtenä työmuotona voi olla eläinavusteinen sosiaalityö AASW (Animal Assisted Social Work), mutta se saatetaan määritellä myös eläinavusteiseksi toiminnaksi. Koira voi esimerkiksi toimia lastenhuollon sosiaalityöntekijän työparina auttaen haastavissa tapaamisissa. (Latvala-Sillman 2018, 28 - 29)

3. KOIRA-AVUSTEINEN TYÖSKENTELY

Koira - avusteisessa työskentelyssä koira ei ole pääasia vaan koiraa hyödynnetään yhtenä toiminnallisena menetelmänä. Koira-avusteisessa toiminnassa ammattihenkilön tulee tuntea sekä eläinavusteisen työn vaatimukset että eläimen lajityypillinen käyttäytyminen. Keskeistä työskentelyssä on tavoitteellisuus ja ammatillisuus. Työntekijän täytyy osata soveltaa koira-avusteisia menetelmiä sujuvasti ammatillisessa työssään ja muovata menetelmä asiakkaan tarpeen ja toiveiden mukaisesti. Koiran läsnäolon on aina oltava perusteltua. Toiminnassa on tärkeintä koiran, asiakkaan ja työntekijän keskinäinen, ainutlaatuinen vuorovaikutus. Suomessa koira toimii yhdessä omistajansa kanssa, kun taas useissa muissa maissa ammatillaisen rinnalla työskentelee koiran kouluttaja ja hänen koiransa.

3.1 Ammattimainen koira-avusteinen toiminta

Koira-avusteisessa interventiossa käytettävän koiran täytyy olla peruskoulutettu turvallisin ja positiivisin menetelmin, hyväkäyttöksinen sekä asianmukaisesti rokotettu. Koira ei saa osoittaa pelon tai aggressiivisuuden merkkejä asiakastilanteissa. (Latvala – Sillman 2018, 55). Ammatillainen on vastuussa eläimen soveltuvuudesta työskentelyyn.

Suorittamalla Koirakon (oma työkoira & ohjaaja) soveltuvuus- ja työnäytön pystyy osoittamaan asiakkaille, että koira on ammattikäytössä ja ohjaaja on suorittanut eläinavusteisen valmentajan – Alfa Partners Dog 30 op koulutuksen. Näytössä koirakko on osoittanut, että koira on sovelias työpariksi ja ohjaaja hallitsee koiran käyttäytymisen työtehtävissä. Näyttö koostuu kolmesta osiosta, koiran ja ammattihenkilön yhteistoiminnasta työtehtävissä (video), koiran ohjattavuuteen liittyvästä osiosta (video ja soveltuvuusnäyttö) sekä eläinlääkärin lausunnosta koiran terveydentilasta. Näytön läpäissyt koirakko on oikeutettu käyttämään Partners Dog tuotesuojamerkkiä ohjaajan liiveissä. Ohjaajan ei tarvitse käyttää liivejä töissä, mutta koiralla tulee olla aina huivi ja merkki hihnassa/valjaissa kun se työskentelee ammattimaisesti. (OPS, 2019-2020)

3.2 Lähtökohdat koira-avusteiselle työlle

Lähtökohtina koira-avusteiselle työlle on varmistaa koiran hyvinvointi ja mahdollisuus elää lajityypillistä elämää. Koiran riittävästä levosta ja palautumisesta huolehtiminen asiakaspalvelutehtävän aikana ja sen jälkeen on ensiarvoisen tärkeää. Ohjaajan on tunnettava oman koiransa käyttäytyminen ja osattava tunnistaa koiran stressikäyttäytyminen sekä yleinen vireystila. Koira-avusteisen työskentelyn tulee olla koiralle miellyttävä ja mukava asia. Ammatillisella tulee olla myös hyvä kokemus työstään sillä hänen pitää pystyä keskittymään samanaikaisesti sekä asiakkaaseen että koiraan. Pitää pystyä arvioimaan keille asiakkaille koira-avusteisuus sopii, hyödynnettävyys, mahdolliset riskitekijät ja varautuminen niihin. Mahdolliset allergiat, zoonootit (eläimen ja ihmisten välillä tarttuvat taudit), pelot, kokemukset eläimistä, kulttuurinen tausta ja suhtautuminen koiraan. On myös huomioitava asiakkaan mahdollinen impulsiivinen tai aggressiivinen käytös. Ammattihenkilön on tunnettava eläinsuojelulainsäädännön vaatimukset koiran osalta ja noudatettava niitä kaikessa toiminnassaan. Jos asiakkaat ovat liikuntarajoitteisia tai muita erityisryhmiä, esteettömyys, mahdolliset apuvälineet ja ohjauksen tarve on otettava huomioon. (Paasonen 2020, luento ja muistiinpanot 8.2.2020 HAMK)

3.3 Miksi koira on oivallinen työpari?

Eläimet ovat olleet esihistoriallista ajoista lähtien tärkeä osa ihmisten elämää, eläinten roolit ja niiden tyydyttämät ihmisten tarpeet ovat vain muuttuneet vuosien saatossa. Koiria on alkujaan käytetty luultavasti vahteina ja tunkeilijoiden paljastajina, myöhemmin muiden kotieläinten suojelijoina ja paimentajina sekä ihmisen ja koiran yhteistyön kehityttyä apuna metsästyksessä – jossa toimivat edelleen – kumppaneina sekä turvan lähteinä.

Koira on auttanut ihmistä selviämään elämän haasteista mutta siitä on tullut myös perheenjäsen ja ilon tuoja. Pelkkä koiran läsnäolo rauhoittaa, helpottaa jännitystä, antaa aiheen keskustella, antaa tukea ja tuo luottamusta. Kun töistä kotiin tullessa vastassa on iloinen hännänheiluttaja, joka näyttää pyyteettömästi rakkauttaan – ei tarvitse ihmetellä miksi koiria on joka viidennessä

perheessä. Tilastokeskuksen (2018) mukaan Suomessa on noin 700 000 koiraa, joista rekisteröityjä rotukoiria on noin 70-75 prosenttia. Koirarotuja on Suomessa yli 300. Vuosittain Kennelliitto rekisteröi lähes 50 000 koiraa.

Koira elää suurimmaksi osaksi koko elämänsä ihmisen kanssa. Jos viiden viikon ikäinen koiranpentu saa valita, meneekö tutun ihmisen vai aikuisen koiran luo, pentu valitsee ihmisen. Koiran ja ihmisen suhde on ainutlaatuinen, ja sillä on pitkä historia. On jopa ehdotettu, että suhteella on yhteinen biologinen tausta. Oksitosiini on hormoni, jota erittyy ihmisellä muun muassa imetyksessä ja synnytyksessä. Sitä erittyy myös hellässä kosketuksessa, se rentouttaa ja alentaa kivuntunnetta. Oksitosiini pitää yllä ihmisen ja koiran läheistä suhdetta: koiran silitys ja pelkkä katse nostaa ihmisen oksitosiinitasoa ja aiheuttaa mielihyvää. Ihmisen kosketuksella on sama vaikutus koiraan - ja tämä vahvistaa ihmisen ja koiran suhdetta. (Tiira 2019, 54)

Koiralla on havaittu paljon positiivisia vaikutuksia ihmisen psyykkiseen ja fysiologiseen terveyteen. Koiran läsnäolo alentaa verenpainetta ja sykettä sekä laskee stressitasoa. Lyhytkestoisessa stressaavassa tilanteessa koiran läsnäolo alentaa ahdistusta ja stressiä jopa tehokkaammin kuin toinen ihminen. Koiran hybersosiaalisuus eli poikkeuksellisen ystävällinen suhtautumistapa vieraaseenkin ihmiseen saattaa vaikuttaa merkittävästi myös siihen, miten koirat suhtautuvat konflikteihin ihmisten kanssa. Tutkijat ovat jo ehdottaneet, että koira on jo sopeutunut enemmän elämään paremmin ihmisen kuin oman lajitoverin kanssa. (Tiira 2019, 56)

Koiralla on erityispiirteinä halukkuus olla sosiaalisesti ihmisen kanssa tekemisessä. Suomalaisen lääkärin, kipututkija Helena Mirandan mielestä koira on erityisen tervehdyttävä lemmikki, sillä ihminen pystyy muodostamaan koiran kanssa intensiivisen katsekontaktin helpommin kuin muiden eläinten kanssa. Koirat ovat ainoita eläimiä, jotka hakeutuvat aktiivisesti katsekontaktiin ihmisen kanssa. Ihmiset pystyvät tulkitsemaan koiran eleitä, mutta myös koira pystyy lukemaan ihmisen ilmeitä ja eleitä. Koirat kiinnittävät huomiota ihmisessä etenkin kasvoihin, pystyvät lukemaan ihmisen mielenliikkeitä ja tunnetiloja. Koirat kykenevät vastaamaan niihin. Nämä ominaisuudet tekevät koirasta

verrattoman työparin kasvatus- ja kuntoutustyöhön. Koira vaikuttaa asiakkaan hyvinvointiin fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla ja on vaikea sanoa mikä sen suomista vaikutuksista on keskeisin. (Latvala-Sillman 2015, 15)

Koiran luonteista halua olla yhteydessä ihmiseen voidaan hyödyntää koira-avusteisessa työssä monella tapaa. Koira on rehellinen vuorovaikutustilanteessa, ei teeskentele, vaan on aidosti läsnä. Koira elää ” tässä ja nyt”, ilmaisee vilpittömästi tunteensa eikä juorua. Ihmisen ajatukset ovat usein jossain muualla, menneessä, tulevaisuudessa tai jossain somessa, ihan jossain muualla kuin tässä hetkessä. Koiran läsnäolo tukee, että ajatukset ja tunteet ovat enemmän tässä hetkessä. Koira on ihmisen paras ja uskollinen ystävä. Koiran omistaja ei ole koskaan yksinäinen, koiran kautta pääsee mukaan uusiin sosiaalisiin tilanteeseen ja ihmiset pysähtyvät juttelemaan koiralla. Koira pakottaa myös liikkumaan koska sitä pitää ulkoiluttaa monta kertaa päivässä. (Ikäheimo video ja luento; Latvala-Sillman 11-16)

3.4 Leonberginkoira Hulda työparina

Hulda, kolmivuotias leonberginkoirani on harjoitellut opintojen aikana työparinani muutamissa asiakastyöharjoituksissa. Huldin saama palaute on ollut pelkästään positiivista ja antanut uskoa, että Hulda soveltuu koira-avusteiseen toimintaan ja myös nauttii silmin nähden asiakastyöstä. Hulda oli työtilanteissa vapaana ja sillä oli mahdollisuus poistua tilanteesta toiseen tilaan. Tätä tilaisuutta Hulda ei käyttänyt kertakaan hyväksi vaan kierteli työtilassa jokaisen luona tasapuolisesti rapsutettava. Asiakasharjoittelut aloitin esittelemällä valokuvia pentuvaiheesta aikuiseksi ja kertomalla Huldalla ilmenneistä vaikeuksista, nopean kasvun aiheuttamista ontumisongelmista, kipulääkkeitä ja niistä aiheutuneista iho-ongelmista. Mutta vaikeuksien kautta voittoon – upea ja hieno koira tällä hetkellä. Koirasta jutustellessa sain tuokiot hienosti käyntiin.

Huldaa kutsuttiin ihanaksi, pehmeäksi, rauhalliseksi, ystävälliseksi ja iloiseksi koiraksi. Koiraksi, joka osasi huomioida kaikkia tasapuolisesti mutta osasi myös antaa tilaa. Yhteistyötä Huldin kanssa toivottiin jatkossakin, koska

Hulda toi rentoa meininkiä. Hulda oli ok ja eikä tuonut mitään negatiivista harjoituksiin kaikkien hiljaisimpienkin, sulkeutuneiden opiskelijoiden mielestä.

”Leon” kotimaa on Saksa. Suomen leonbergin koirat ry:n mukaan Newfoundlandinkoiranarttu astutettiin 1840-luvulla bernhardinkoirauroksella ja myöhemmin risteytyksiin käytettiin myös pyrenneittenkoiraa. Risteytyksillä tavoiteltiin leijonan näköistä koiraa. Leo on perhe- ja seurakoira, joka sopeutuu hyvin kaikkiin nykyaikaisen elämän vaatimuksiin. Suuri ja voimakas. Ruumiinrakenne tasapainoinen, on itsevarma ja rauhallinen. Rauhallisuudesta huolimatta osoittaa vilkkautta ja eloisuutta etupäässä ilon ilmaisuna, tervehtiesään ja leikkiessään. Hulda täyttää rotuominaisuudet hyvin. Aina valmis lähtemään mukaan ja viihtyy autossa. Hulda ei ole arka, aggressiivinen tai pelokas. Hulda tulee hyvin toimeen erilaisten ihmisten ja koirien kanssa. Leikkii mielellään eri ikäisten ihmisten kanssa samoin kuin koirien, koirapuistossa tunnettu erityisesti pienien koirien terapiakoirana.

Luonteen ymmärtämiseksi kerrottakoon, että rotua on jalostettu perheystävälliseksi vuosikymmeniä. Se on koko sielultaan kiintynyt perheeseensä, erityisen lapsirakas. Meillä on lapsenlapsia ja Hulda rakastaa heitä yli kaiken. Kun lapset ovat paikalla Hulda tuntee vastuuta heistä ja nukkuukin vierashuoneen kynnyksellä varmistaakseen läheisyytensä. Koirapuistossa Hulda ei lastenlasten mukana ollessa leiki ollenkaan omien koirakavereiden kanssa vaan keskittyy lapsiin ja tottelee kuuliaisesti lasten komentoja palloleikeissä. Rehellisyyden nimessä on kerrottava, että näin ehdotonta tottelevaisuutta ulkoleikeissä ei aina ilmene omille perheenjäsenille. Koirapuistossa Hulda käy myös ensin moikkaamassa koirien isännät ja emännät ja vasta sitten omat koirakaverit. Vilinä suurenkin koirajoukon keskellä ei tunnu häiritsevän samoin kuin opiskelijaryhmän hälinä ei tuntunut häiritsevän. Vartiointivaistoa Huldalle ilmenee omalla pihalla, jolloin murahtelee ja haukahtelee. Uimista ja vedessä telmistä Hulda rakastaa ja oppi viime kesänä subbailemaan.

4. KOIRA-AVUSTEISEN VALMENNUKSEN PALVELUPROSESSI

4.1 Ammattieettiset periaatteet

Jokaisella ammattilaisella on omaa työtään koskeva ammattieettinen ohjeistus. Eläinavusteisen valmentajan ammattieettiset toimintatavat Salmela (2013) kuvaa seuraavasti:

Eläinavusteinen valmentaja

- kunnioittaa ihmisen ainutkertaisuutta ja hänen itsemääräämisoikeuttaan ja ihmisoikeuksia. Sekä luottaa ihmisen omiin mahdollisuuksiinsa, kykyihin ja voimavarojen hyödyntämiseen hyvinvointia lisäävinä tekijöinä.
- tuntee vastuun asiakkaista, itsestään, ympäristöstä sekä luonnosta.
- kunnioittaa muiden i ammattiryhmien sekä kollegoiden oikeutta näiden tekemiin oivalluksiin, työhön, vastuuseen ja velvollisuuksiin. Hän pyrkii edistämään ammatti- ja tiedeyhteisönsä arvostusta.
- kehittää itseään jatkuvasti. Hänen asiantuntijuutensa perustuu omaan ja asiakkaan kokemusasiantuntijuuteen, tieteelliseen tietoon ja kriittiseen arviointiin. Hän tunnistaa omat ammatilliset vahvuudet ja heikkoudet ja konsultoi tarvittaessa muita.
- tukee yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja moniarvoisuutta sekä kunnioittaa uskonnon ja omantunnon vapautta.
- on tietoinen käyttämästään vallasta ja sen seurauksista. On ennakkoluuloton, aidosti kiinnostunut ihmisistä, eläimistä ja elämästä. Pystyy huomioimaan muiden näkökulmat ja tuntee erityistä vastuuta toiminnassaan.
- hyväksyy periaatteen, että eläimellä on oikeus inhimilliseen ja oikeudenmukaiseen elämään. Kohtelee eläintä arvostavasti ja eläimellä on oikeus oman lajikäyttäytymisen tapoihin ja elinpiiriin.

4.1 Ratkaisukeskeisyys

Salmelan (2013) mukaan ratkaisukeskeisyys (Solution Focused Approach) on asiakkaan näkökulmaa ja asiakaslähtöisyyttä painottava lähestymistapa ihmisten ongelmiin ja elämäntilanteiden tarkasteluun. Ratkaisukeskeistä työtapaa käyttämällä asiakkaalla on mahdollisuus löytää uusia innovatiivisia näkökulmia elämään, opiskeluun ja työhön. (Salmela 2013, 11). Työssäni palvelupäällikkönä ja opinto-ohjaajana olen tottunut käyttämään ratkaisukeskeisestä toimintamallia opiskelijoita ohjatessa ja melkein poikkeuksetta pääsimme opiskelijaa tyydyttävää lopputulokseen.

- voimavarakeskeisyyden kautta eli mietimme yhdessä opiskelijalla jo olevia taitoja, mennyttä aikaa tarkasteltiin pikemminkin voimavarana.
- poikkeuksien ja edistyksen huomioimisen kautta eli pohdimme yhdessä erityisesti niitä aikoja, jolloin vaikeudet olivat paremmin hallinnassa ja osa tavoitteista oli osaksi jo toteutunutkin.
- yhteistyön ja kannustuksen kautta eli opiskelijan verkostot ja läheiset nostettiin voimavaraksi ja ongelmia pystyttiin ratkaisemaan yhteistyössä heidän kanssaan. Tärkeää oli myös antaa eri osapuolille myönteistä palautetta asiasta.

muuta Ratkes ry:n määrittelemiä ratkaisukeskeisen lähestymistavan peruseräitä ovat

- asiakaslähtöisyys. Asiakas voi olla yksilö/ryhmä/perhe/työyhteisö. Asiakas voi itse asettaa omat tavoitteensa ilman asiantuntijan apua.
- tavoitelähtöisyys ja tulevaisuussuuntautuneisuus. Keskustelussa painopiste on tavoitteissa ja siinä miten asiakas ne saavuttaa.
- myönteisyys, luovuus, leikillisyys ja huumori. Tämä työmuoto tukee asiakkaan vahvoja puolia. Uusien näkökulmien syntymisen lisäksi on oleellisesta ideoida ja testata vuorovaikutussuhteessa erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja.

4.2 Asiakassuhteen luominen

Ammatillinen koira-avusteinen ohjaus/valmennus on suunniteltua ja tavoitteellista vuorovaikutusta, joka toteutetaan koiran ja valmentajan parityöskentelyinä. Valmennuksen tavoitteena on asiakkaan elämänhallinnan/arkielämän taitojen vahvistaminen, positiivisen elämänpolun löytäminen tai sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Valmennus lähtee aina asiakkaan tarpeista ja toivomuksista ja/tai hoitotahon/lähetteen/lähiomaisten toivomuksista ja tarpeista. Valmentajan toiminta pohjautuu ratkaisukeskeiseen ajatteluun, ja valmennuksessa keskitytään siihen, mikä asiakkaan elämässä jo toimii hyvin. Valmentaja huolehtii kaikista asiakkaan ympärillä olevan verkoston yhteistyöstä ja on tietoinen kaikista asiakkaan ympärillä toimivista tahoista. (Salmela, eläinavusteinen valmennus)

Ennen työskentelyn aloittamista asiakkaan tai jos kyseessä on ryhmä, ryhmänvetäjän kanssa keskustellaan ja tehdään sopimus työskentelyn pohjaksi tarvittavista luvista, koiran mukaanotosta, mahdollisista allergia- ja koiranpelko-osoista, välineistä, turvallisuusasioista, tilakysymyksistä. Asiakkaalle kerrotaan koira-avusteisesta työmallista ja otetaan mukaan tapaamisen suunnitteluun. Jos asiakkaana on lapsi, vanhemmat otetaan mukaan suunnitteluun ja heille raportoidaan tuloksista.

Suunnittelussa huomioidaan mitä lisäarvoa koira-avusteinen työ tuo asiakkaalle ja harjoitteiden merkitys. Ennen koira-avusteista interventiota ja sen jälkeen tehdään tarvittavat arvioinnit ja loppuarvioinnissa tarkastellaan, hyötyikö asiakas interventiosta ja millä tavoin. Palvelua kehitetään tarvittaessa. Myös koiran hyvinvoinnista on pidettävä huolta ja arvioitava työn kuormittavuus koiralle suhteessa hyötyyn. Jos työpaikalla esiintyy väkivaltaa tai sen uhkaa, pitää arvioida, voiko koira osallistua työhön vai onko kaikkien kannalta turvallisinta toimia ilman koiraasi asiakkaalle.

5. LOPUKSI

Tavoitteenani oli tehdä yhteenveto koira-avusteisen työskentelyn vaatimuksista ja edellytyksistä mitä uuden toimijan pitää huomioida koira-avusteista työtä aloittaessaan. Aihetta tutkiskellessani innostuin entistä enemmän myös koiran käyttäytymisen ja kognition eli mielen toiminnan tutkimustiedosta. Tutustuin mm. Helena Telkänrannan teoksiin *Eläin ja ihminen* sekä *Millaista on olla eläin?* Helena Telkänranta on eläinten käyttäytymistä tutkiva evoluutiobiologi ja palkittu tiedetoimittaja. Hänen kirjojensa lukeminen oli kiehtovaa ja auttoi ymmärtämään koirien kokemusmaailmaa, mikä puolestaan auttaa koiran kouluttamisessa ja ylipäänsä käyttäytymisen ymmärtämisessä. Osallistuin myös Kennelliiton järjestämään Koirien käyttäytymiseen monipuolisesti pureutuvaan seminaariin ja Telkänranta luennoi siellä mm. koirien älykkyydestä, tunteista sekä käyttäytymistarpeista sekä Sanni Somppi koirien aisteista sekä vuorovaikutuksesta ihmisten kanssa. Koulutus kokonaisuudessaan oli huikea kokemus, sain paljon lisää tietoa ja ymmärrystä ajatellen koira-avusteista valmennusta ja koiran asemaa työtehtävässään.

Koira-avusteinen työskentely edellyttää jatkuvaa ammattitaidon kehittämistä, niin käytettävän koiran kouluttamista kuin ammattihenkilön oman ammattitaidon kehittämistä. Kiinnostuin myös koira-avusteisesta terapiasta opiskelun aikana ja ajattelin laajentaa osaamistani myös neuropsykiatriseen valmennukseen, joka tukisi hyvin valmennusosaamistani koulutuksen puolelta. Ammatillisella toisella asteella pitkään työskennelleenä opiskeluhuollon esimiehenä tuliksi tulivat opiskelijoiden opintojen keskeytyminen, joissa suurimpana syynä oli elämähallinta- ja sosiaalisten taitojen puute, oppimisvaikeudet, motivaation puute, psyykkiset ongelmat, syrjäytyminen, päihteet jne. Neuropsykiatrinen valmennus on toiminnallista, kannustavaa ja ratkaisukeskeistä tukea valmennettavan yksilöllisiin toiveisiin ja tarpeisiin. Siitä hyötyvät lapset, nuoret ja aikuiset, joilla on neuropsykiatrisia oireita kuten ADHD tai autismikirjon piirteitä. Menetelmä soveltuu myös muista oppimisvaikeuksista kärsiville ja mielenterveyskuntoutujille. Neuropsykiatrisessa valmennuksessa työskentely on myös ratkaisukeskeistä, toiminnallista, kannustavaa ja motivoivaa. Yksi

onnistuminen johtaa seuraavaan! Ja näinhän se menee - aloitan ratkaisukeskeisen neuropsykiatrisen valmentajan opinnot maaliskuun lopulla.

Ihmisten pahoinvointi nyky-yhteiskunnassa on nähtävissä oleva koko ajan voimakkaammin esiin nouseva ilmiö. Pahoinvointi ilmenee yhteiskunnallisina ongelmina, joihin kuuluu vahvasti sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan puute. Kaupunki orientoituneessa yhteiskunnassa ihmiset etääntyvät yhä kauemmas luonnosta ja omista luonnollisista lähtökohdistaan. Lapsilla tulisi olla eläimiä huolehdittavina, jotta se rohkaisisi heitä kehittämään helliä tunteita ja vastaanottamaan vastuuta toisista. Koirista huolehtiminen opettaisi vastuuta etenkin lapsille ja koirat voivat helpottaa kontaktin ottamista toisiin ihmisiin. Koiraavusteisella valmennuksella on varmasti tilausta ja tekijöitä tarvitaan. Tein opinnäytetyön itselleni hyödynnettäväksi mahdollisen liiketoimintasuunnitelman tekemisessä ja siinä mielessä koen saavuttaneeni tavoitteeni. Opinpolulla eläinavusteiseen valmennukseen koin saavuttaneeni paljon myös sellaista mitä en osannut edes tavoitella ja siitä olen hyvin iloinen.

LÄHTEET

- Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen interventio, Tampere: Voimatassy Ky.
- Ikäheimo, K. 2015, (toim.) Karvaterapiaa – Eläinavusteinen työskentely Suomessa. 2.painos, Helsinki: Alfa Partners
- Latvala – Sillman, P. 2018, Työparina koira, Turenki: Sanasilta Oy
- Salmela, J. 2013, Viidakkoportaat, eläinavusteisen valmentajan opas, Helsinki: Alfa Partners.
- Tiira, K.2019. Koirien käyttäytyminen ja persoonallisuus. Helsinki: Tammi.
- Telkänranta, H. 2015, Millaista on olla eläin? Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Telkänranta, H. 2016, Eläin ja ihminen. Mikä meitä yhdistää? Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Muut lähteet

Hämeenlinnan kesäyliopisto / Eläinavusteinen valmentaja – Alfa Partners
Dogs R 30 op, (Solution Focused Animal Assisted Therapy SFAT- koulutusohjelma). Opetussuunnitelma.

Ikäheimo, Kaija: video, luentomateriaali etätehtävää varten.

<https://www.leonet.fi/jalostus/rotumaaritelma> > Viitattu 3.4

Paasonen, Tanja: Eläinavusteinen valmennus käytännössä ja koiran kouluttaminen, 8.6.19, 10.8.19, 8.2.2020 lähiopetuspäivät

HAMK

Salmela, Jari: Eläinavusteisen valmennuksen perusteet – luennot 4.5.2019,

9.11.2019 Hämeenlinnan kesäyliopisto